



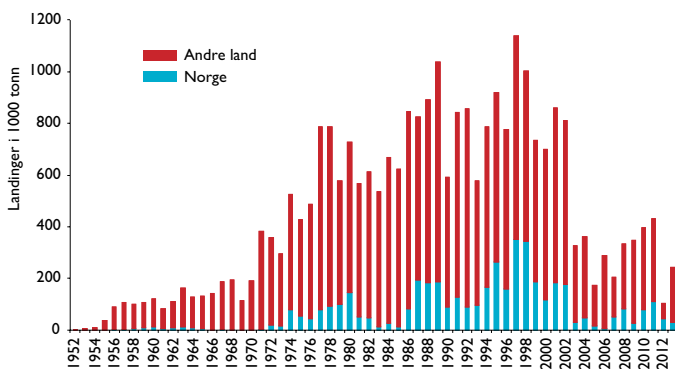
### Status og råd

Fra 2011 behandles tobis i Nordsjøen, Shetland og Skagerrak/Kattegat som sju separate bestandsområder (se kart bakerst). I tillegg har Norge en eksperimentell områdebasert forvaltning (se kart) i norsk økonomisk sone som var fullt iverksatt fra 2011. I 2009 var tobisfisket stengt i norsk sone, men en bedring av bestandssituasjonen gav grunnlag for et kvoteråd i norsk sone på 50 000 tonn i 2010, 90 000 tonn i 2011 og 42 000 i 2012. Fiskeriet ble begrenset til underområdene 1b, 2b og 3b i 2010 og 2012, og til 1a, 2a, og 3a i 2011. Grunnet dårlig rekruttering de siste årene er mengde tobis sunket betraktelig, og kvotene ble satt til 20 000 tonn i 2013 der underområde 2a og 3a var åpne. I tillegg fikk fem båter tilgang til å fiske i underområde 4a.

Gytebestanden i Doggerbank-området (tobisområde 1, ICES) fluktuerte uten noen spesiell tendens fram til slutten av 1990-tallet. I perioden 2000–2006 svangte bestanden rundt kritisk grense (160 000 tonn), men har siden 2007 vært innenfor sikre biologiske grenser. En meget god rekruttering i 2009 sikret en god gytebestand i 2011 og 2012, men en svak rekruttering i 2010 og 2011 førte til svak gytebestand i 2013. Til tross for en noe bedre rekruttering i 2012, viser beregninger at gytebestanden vil være relativt svak ved inngangen av 2015. Utvikling i tobisbestanden i sørøstre del av Nordsjøen (tobisområde 2, ICES) fulgte i stor grad mønsteret fra tobisområde 1. Bestanden i den sentrale østre del av Nordsjøen og Skagerrak (tobisområde 3, ICES) lå til dels betydelig under kritisk grense (100 000 tonn) i 2001–2007, og i 2011 og 2012 var det heller ikke grunnlag for noen kvote i dette området. Det har vært knyttet stor usikkerhet til bestandsvurderingene i tobisområde 3 siden datagrunnlaget har vært relativt dårlig, men de norske akustiske toktene og bedre tilgang til data fra det norske kommersielle fiskeriet har forbedret denne situasjonen. Skrapetoktet i 2013 indikerer at 2013-årsklassen er sterk, men resultatene er ganske usikre.

### Fiskeri

Danmark og Norge dominerer i tobisfiskeriet. Mellom 1990 og 2002 var landingene gjennomsnittlig 815 000 tonn, siden har de vært betydelig lavere. Nedgangen var særdeles stor i norsk sone, med reduksjoner på 88–94 % i 2003–2005 sammenlignet med perioden 1994–2002. I EUs økonomiske sone var nedgangen i samme periode på 44–74 %. Først i seinere år er det satt kvoter for tobisfisket i Nordsjøen. I NØS er tobisfisket sterkt begrenset; det var et lite forsøksfiske i 2006, stengning i 2009 og kvote- og områdebegrensninger i 2007, 2008 og 2010. I NØS ble det i 2010 landet 50 000 tonn tobis, 90 000 tonn i 2011, 42 000 tonn i 2012 og kun 9 000 tonn i 2013. Selv om det benyttes finmasket trål i tobisfisket (mindre enn 16 mm) har bifangsten vært lav. De siste par årene har tobistrålerne måtte forlate noen av tobisfeltene grunnet mye makrell.



Utvikling i rapporterte landinger av tobis fra Nordsjøen.

Development in reported landings of sandeel in the North Sea.

Kontaktperson: Espen Johnsen | espen.johnsen@imr.no

**Tobis** – *Ammodytes marinus* – Sandeel

**Andre navn:** Havsil

**Familie:** Ammodytidae

**Gyteområde:** Vikingbanken til danskekysten, Dogger, Storbritannia og ved Shetland

**Leveområde:** Som gyteområde

**Føde:** Små planktoniske krepssdyr (raudåte), fiskeegg og -yngel

**Levetid:** Blir sjelden over 10 år

**Maks størrelse:** 24 cm og 0,1 kg

**Særtrekk:** Gjemmer seg ved å bore seg ned i sandbunnen

### Nøkkeltall:

**KVOTERÅD 2014:** Norsk sone: Det foreligger ikke noe kvoteråd enda grunnet pågående evaluering av den norske forvaltningsmodellen.

**ICES tobisområder 1-7:** hhv. maks 57 000 tonn, maks 5000 tonn, maks 270 000 tonn, maks 5000 tonn, 0 tonn, maks 219 tonn, 0 tonn.

**KVOTE 2013:** I norsk sone: 20 000 tonn /

total EU-kvote: 286 000 tonn

Totalt ble det landet 243 245 tonn

**FANGSTVERDI 2013, NORSKE FARTØY:** 66,7 millioner



### Fakta om bestanden:

Tobis er et samlebegrep for flere arter innen silfamilien. Havsil er den viktigste i fiskeriet i Nordsjøen. På engelsk blir havsil kalt "sandeel", sandål, et navn som må sies å være meget dekkende for denne fiskens biologiske egenart og fascinerende atferd. Den sølvglinsende, åleformete fisken holder nemlig til på sandbunn, der den tilbringer store deler av tida nedgravd. Tobis er utbredt i klart avgrensede felt, der bunnforholdene tillater den å grave seg ned. Etter en lang dvaleperiode kommer den radmagre tobisen ut av sanden i april i tette stimer for å beite på små, næringsrike krepssdyr i de frie vannmassene. Selv er den føde for en lang rekke arter av fisk, fugl og sjøpattedyr. Når kvelden faller på vender tobisen tilbake til sitt skjul i sanden. Da er den ikke lenger tilgjengelig for fangst, og i tillegg er den godt beskyttet fra å bli spist. Omkring St. Hans har ett år og eldre tobis vanligvis bygget opp tilstrekkelige fettreserver til å gå i dvale på nytt, mens årets yngel gjerne fortsetter å beite utover høsten. Ved nyttårstider kommer to år og eldre tobis ut av sanden for å formere seg. De befruktede eggene avsettes i sand, mens de nyklekte larvene flyter fritt i vannet. Straks etter gyting vender tobisen tilbake til sitt trygge skjul i sanden.